

JOAN PAULO ANDIA

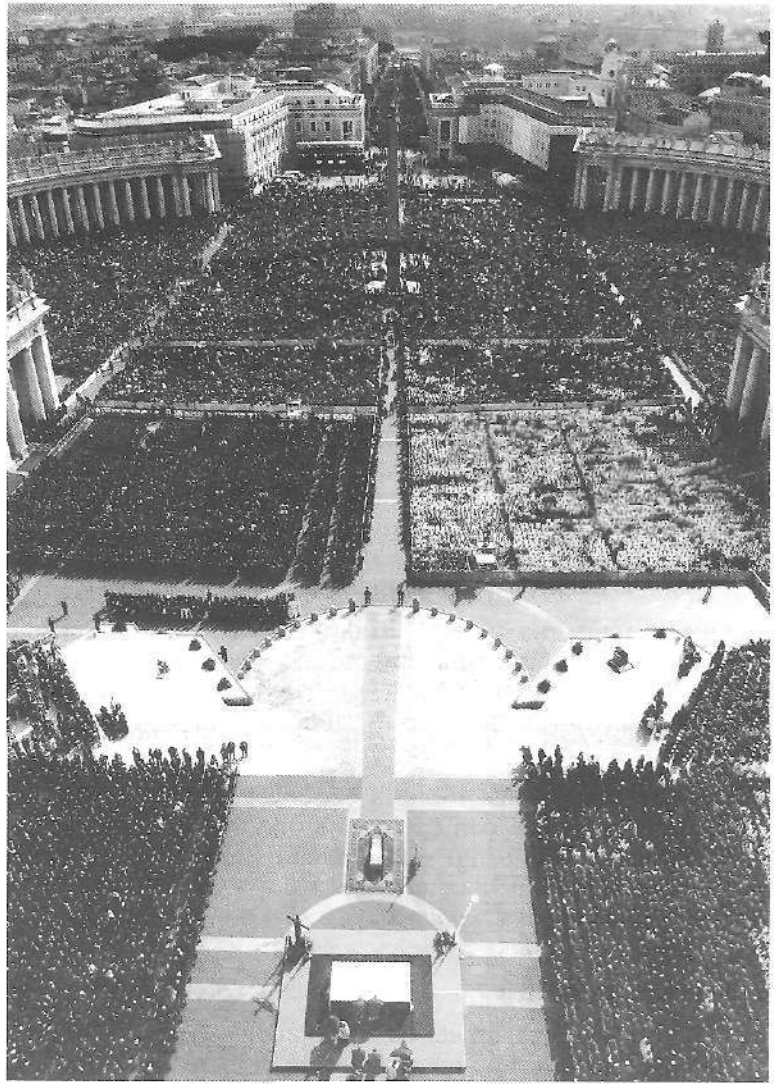
Berba asko erabili izan dira Joan Paulo II.aren ondrotan. Eta geien gustatu jatana Sodano kardinalak bere homilian esandakoa: "Joan Paulo Andia". Eziñezkoa da bere bizitza eta bere pentsamendua laburbiltzea, baina merezi dau azaletik izanda be, bere gauza batzuk aipatzea.

1. Bere biografia

Karol Józef Wojtyła Polonian jaio zan. Wadowice errian, 1920ko maiatzaren 18an. Gurasoen izenak, Karol eta Emilia. Iru neba-arreba dira. Bera jaio baiño leenago ilgo jako arrebea. Bederatzi urte ditula ilten jako ama. Amabi urte baño ez ditu bere anaia nagusia ilten danean. Eta aita il ondoren, ogei urtekin umezurtz geratzen da.

Goi-mailako ikasketak Krakobiako Unibertsitatean asiko ditu. Filosofia karrera aukeratzen dau. Teatro-eskola baten be matrikulatzen da, "Sudio 39" deritxonean. Maite ditu liburuak. Batez be filosofia, historia, literatura, poesia, teatroa, skia.

Baina zoritxarreko Bigarren Gerra Mundiala sortzen da. Naziak debekatu egiten dabez goi-mailako ikasketak. Eta kimika-industria lantegi baten asiko da bearrean. Alan eta guztiz be, lagun bategaz "Rapsodia Teatroa", eraikiko dau, nazismoaren aurka, poloniarren kultura eta moralari eutsi ta zabaltzeko.

Gerra denporan abade izateko asmotan, Krakobian bertan, isilpean asiko ditu abade karrerako ikasketak, Stefan Sapieha apezpikuaren itzalpean. Poloniaren zoritxarrak ez dauko amairik. 1945. urtean, alemaniarren menpetik errusiarren menpean jausiko da Polonia errukarria. Beste arantza gogor bat geiago Karolen biotzean...

Eragozpenak eragozpen, ogeita sei urtekin, Stefan Sapiehak abade ordenatuko dau Karol gaztea. Eta Erromara bialtzen dau, Angelicum Unibertsitatean ikasketak jarraitzeko. Udako oportetan, poloniar errefuxiatuekin lan pastoral ederra egingo dau Frantzia, Holandan eta Belgikan. Réginald Garrigou-Lagrange famatuak zuzenduta, San Joan Kurutzekoari buruz teologiako tesia defendatuko dau.

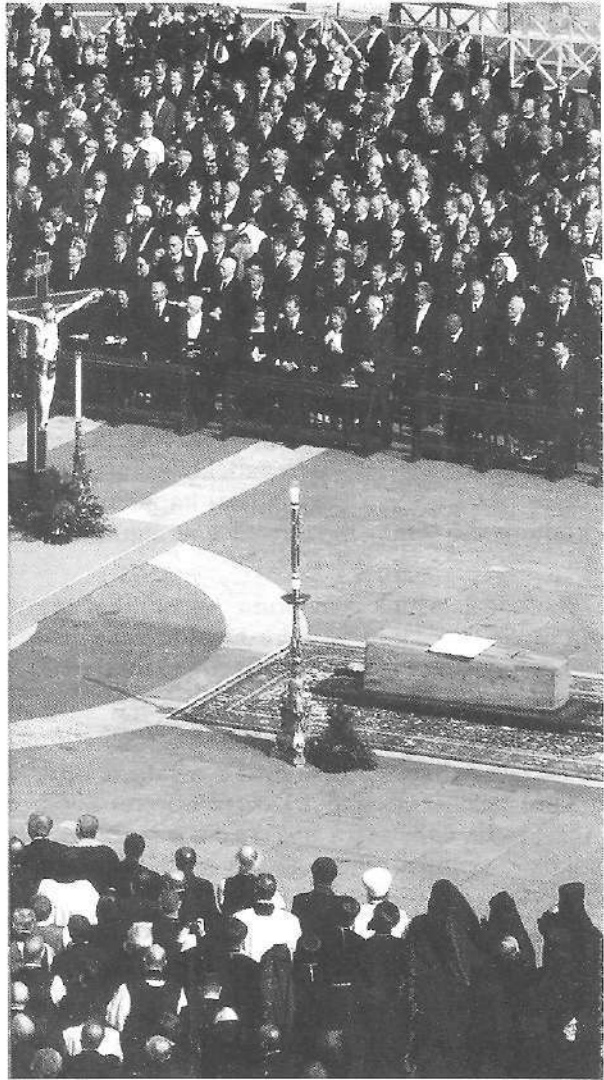
Poloniara itzuliz, ikasten jarraituko dau, baña lan pastorala alde batera itzi gabe. Batez be, gazteekin. Ogeita amairu urtekin, Max Schleren irakaspenetan oñarritutako filosofiako tesia defendatuko dau. Urrengo urtean, Lublingo Unibertsitatean asiko da klaseak emoten. Eta ogeita amasei urtekin lortuko dau Unibertsitateko katedradun izatea.

Ogeita amazortzi urtekin, Krakobiako gotzain laguntzaile izentatuko dabe. Eta andik bost urtera, Krakobiako Apezpiku titularra egingo dau Paulo VI.ak. Lan ederra egingo dau Vatikanoko II. Kontzilioan. Batez be, "Gaudium et Spes", dokumentu sonatua prestatzen.

Berrogeita zazpi urte besterik ez ditu, Paulo VI.ak kardinal egiten dauanean. Eta Joan Paulo I.a il ondoren, Eleizako kardinalak Erromako Aita Santu autatzen dabe. Berrogeita amazortzi urte ditu bakarrik. 1978ko urriaren 16an, Karol Wojtyła "ilten da" eta Joan Paulo II.a "jaioko da".

2. Bere irakaskuntza

Bere irakaskuntza, an eta emen, zabaldu izan dau. Ogei mila baño diskurtso geiago egin ditu. Orra or, bere sei liburu per-

tsonal, amalau Itzaldi Apostoliko, amaika Konstituzio Apostoliko, berrogeita lau Karta Apostoliko, ogeita bederatzia Motu propio, ta batez ere amalau Entziklika. Ortxe agertzen da argi ta garbi bere pentsamendua.

Leenengo entziklika 1979. urtean argitaratu eban. "Redemptor hominis" deritxona. Jesukristo dau bere ardatza. Sintesi gisan esango dau: "Jaungoikoa gizonarengan aurkitzen da eta gizona irainduten dauanak Jaungoikoa berbera irainduten dau". Bigarrena "Dives in misericordia" izango da. "Jaungoiko Aita errukia besterik ez dala", bein eta barriro azpimarratuz. Eta irugarrena "Dominum et vivificantem", Espiritu Santuari eskeñita. Entziklika oneek, Irutasun Deuna dabe ardatz eta oinarri.

Urrengo iruren gaia arazo soziala izango da. "Laborem exercens", "Sollicitudo rei socialis" eta "Centesimus annus" entzikliketan agertuko dau, paregabeko askatasunaz eta auzardiaz, bere pentsamentu soziala. Bai kapitalismo basatiaren eta bai komunismo-leninismoaren akatsei egurra sendo emonaz.

Bere europazaletasuna "Slavorum Apostoli" deritxon entziklikan agertuko dau. "Europa here Ekialde eta Mendebaldeko bi biriketarik arnastu premiñan daukagu" esango dau.

Andra Mariarenganako maitasuna non-nai agertzen dau. Andra Mariari buruz egindako lanik aberatsena, "Redemptoris Mater" entziklika dogu. Bide barriak urratsen ditu. Eun eta ogeita amairu naziño eta milloi bat eta irureun kilometro egin dauan Aita Santua ezin aaztu misio arazoaz. "Redemptoris misio" entziklikan oratuko dautso Eleizaren ezinbesteko misio lanari.

Bere pentsamentu filosofikoa "Veritatis splendor" eta "Fides et ratio" entzikliketan azalduko dasku. Ezin dogu aaztu, Unibetsitatean filosofiako ikasketak aukeratu ebazala gartzetan. Batek baño geiagok oarterazi izan dau Joan Paulo II.a filosofo sakon bat bezela be.

Karol bere gurasoekin.

Bizitzaren defentsan, "Evangelium vitae" argitaratuko dau. Zirrargarria bertan biziaren aldeko otoitza. Ekumenismoaren arazoa "Ut unum sint" idaztian sakonduko dau. Bera izango da leenengo Aita Santua judutarren sinagoga baten sartuko dana. Baita musulmanen mezkita baten be. Eta bere azkenengo entziklika "Ecclesia de Eucharistia" izango da. Eukaristiari eskeiñitako esker onezko poema eder bat dirudi. Or agertzen da Joan Pauloren Eukaristi esperientziaren barnekotasuna.

Badira goian aipatu dodanez beste ainbat dokumentu eder be. Ni neuri geien gustatu jatana, dudarik gabe, "Novo millenio ineunte" karta apostolikoa. Aberatsa, ulerterreza, atsegiña. Biotza pozarren jarten dauana. Itxaropentsua.

3. Gazteen Aita Santua

Gazteekin eroso aurkitzen zan. "Gazteekin dabillena, gazte biurtzen da" sarritan gogoratuko dau. Eskerrak berari sortuko dira "Gazteen topaketak" munduan zear. 1984an, Erroman. 1987an, Buenos Airesen. 1989an, Santiago de Compostelan. 1991n, Czestochovan. 1993an, Denverren, 1995ean, Manilan. 1997an, Parisen. 2000n, Erroman. 2002an, Toronton eta urrengo, aurtengo agostuan, Kolonian izango da. Baina Joan Paulo gabe ospatuko da. Bere ondorengoak, Benedikto XVI.ak, baliteke bertan parte artzea. Gañera alemana danez, ez dau utsik egingo gazteen topaketa orretan.

Ni neu Konpostelan ospatu zan "Gazteen topaketa" izan nintzan Larrako gazte talde eder bategaz. Orduan konturatu nintzan, Joan Paulo II.ak gazteekin tratatzeko eukazan doaiez. Bere esaldirik txalotuena eta ni neuri barneraino sartu jatana, dudarik gabe auxe izan zan: "Gazteak Kristo bear dabe, baina Kristok be gazteen esku-artzea gura dau".

Ez dot ezagutu neure bizitzan beste eleiz gizon bat olako karisma berezirik gazteengan izan dauanik. Azkenengo ogeita bost urteotan gazteen liderren liderra eta erreferentzia berau izan dogu. Gitxik bezela maite ebazan gazteak eta erabatera oso exijentea zan gazteekin. Naikoa da gazteji zuzendutako itzaldiak irakurtzea. Ikustekoa izan da Joan Paulo II.aren illetetan zenbat gazte bildu izan diran Erroman azken agurra emoteko. Arritzekoa! Inoiz ezagutu ez dan ustekabeko arrakasta eder onek, bateri baino geiagori, emon izan dautsoz tripako miñak. Asi dira epotsak euren erpetxoak erakusten. Baña alperrik. Egia beti izango da garaile.

4. Santuen Aita santua

Aipatzekoa da, beste datu au be. 482 santu altaretara jaso ditu. Eta 1.342 beatifikatu. Orrela santuen teologia nai izan dau gogoratu. Kristau karisma guztien gaineretik, maitasuna dala inportanteena erakutsi nai izan dau orrenbeste santu izendatuz. Eleizaren barnean, karisma garrantzitsuena ez da abade edo gotzain edo Aita santu edo ezkondu edo ezkonbako edo erlijioso edo laiko izatea. Inportanteena santu izatea da. Au da, egiazko maitasuna bete-betea bizitzea. Simon Pedrori Jesusek "maite nozu?" galdetu eutson eta ez beste ezer. Santuak dira Eleizaren errailetan sortutako fruturik ederrenak. Beste gauza guztiak bigarren edo irugarren mailan dagoz. Eta beste asko azkenengoan ere ez.

5. Joan Paulo II.a eta komunismoaren porrota

Askok, komunismoaren erorketa Joan Paulo II.ari leporatzen deutsoe. Orrenbeste esatea lartxo da. Komunismoaren frakasuan beste arrazoi batzuk dagoz. Eta kausa guztiok eta ez kausa batek, dakar komunismoaren porrota. Eta or barruan sartu bear da, sartu bear bada, Aita Santuaren eragiña. Baina ez jarri Joan Paulo II.a, komunismoaren porrotaren arrazoi nagusiena bezela. Eta au baicztatzeko ez da beste munduko analista politiko zorrotza izan bearrik.

Komunista errialdeak errebolta sonatuak ezagutu ebezan Karol Wojtyla Aita Santu izan orduko. Besteak beste, 1956. urtean Berlinen eta Budapesten; 1968an Txekoslovakian eta 1970ean Polonian. Odolez eta metralletaz zapalduak izan zirelako, ez ehen arrakastarik lortu.

Or badago beste arrazoi bat be. Komunisten azpian egozan errialdeetatik, Errusiari gitxien zor eutson nazifoa Polonia izan da beti. Edozein poloniarrek daki zelako akordio lotsagarria sinatu ehen Hitlerrek eta Stalinek Polonia euren artean zatitze-ko. Gainera, URSSek Poloniako armadako lau milla ofizial gar-

bitu ebazan Katynen ta antzeko sarraskiak non-nai. Errusiak ez eban atzerrian egoan Poloniako legezko gobernua inoiz be onartu. Oztopo galantak, ostera, jarri bai.

Leendik be, baetozan urak loituta. 1795-1918raño, Polonia errukarria Errusiaren, Alemaniaren eta Austria-Hungariaren ankapean zatituta bizi zan. Eta Eleiza Katolikua izango da Poloniaren arima ta biotza zainduko dauana. Beste orrenbeste gertatuko da bigarren gerra mundiala amaitu ondoren be. URSSen ankapean be, Eleiza Katolikoua izango da Poloniaren arnasa.

Errusian bertan be gauzak aldatzen doaz. Gorbachovegaz aize barriak joten dau Errusian zear be. Ekainaren 1989.ean, Polonian auteskunde erdi libreake ospatzen dira. Urte berean, azaroan, Berlingo arresiak ankaz gora jausiko dira. Txekoslovakian, Hungarian, Errumanian, Bulgarian eta Albanian be errebolta aurrera doaz. 1990. urtean, Alemania biak alkartzen dira. 1991ean. Varsoviako Ituna apurtuko da. Yugoslaviaren barnean naziño barriak sortzen doaz. Eta 1991.ean, azkenengo egunean, URRSko Alderdi komunista austuz, Errusiaren barnean beste naziño barri batzuk, perretxikoak bezela sortuko dira, naiz eta ainbat odol isuri bear euren burujabetza lortzeko.

Iraultza izugarri onen protagonistak ez dira ba, Vatikanon aurkitu bear, Washington, Bon eta Bruxelles baño. Eta batez be, kontuan euki bear da, komunismo-lenismoak barnean daroala berezko usteltasuna. Sagar ustelak arbolatik berez jausten dira. Ez dago zetan bultzaka jardun bearrik. Orixe gertatu da komunismoa ezarritako errialdeetan.

Orduan non geratzen da, ba, Joan Paulo II.aren eragin ori komunismoaren porrotean? Egia da, Polonian 1989. urtean, auteskunde erdi libreake, bertako gobernu komunistak onartuta, ospatu zirala. Pauso ori ez zan inoiz emongo, 1980. urtean, Gdanskko Lenin untzitegiatan "Solidarnosc" sindikatu libreake sortu ez balitz. Eta sindikatu ori ez zan sortuko, aurreko urtean Aita Santua Polonian izan ez balitz. Amar urte leenago, Gdansen izan zan beste greba andi bat ere eta poliziak austu egin

eban greba ori. Eta orduko grebarien artean Lech Walesa gaztea aurkitzen zan, gero "Solidarnosc" sindikatuaren buru izango dana.

Aita Santuak ez eban jokatu politiko bezela, artzain on bezela baiño. Bere irakaskuntza espirituala eta pastoral izango da beti be. Eskerrak berari, 1981. urtean, lortuko da Jaruzelski eta Walesaren arteko akordioa. Karta pertsonal bat idatziko deuto Brezhnevi, Poloniarren arteko borrokan ankarik ez sazteko eskatuz, Helsinkiko Actak gogoratuz. Eta 1984. urtean, Jerzy Popieluszko abadearen arteko poliziaren eskuz gertatu zanean, erritarren eta gobernuaren arteko tirabirak eta borrokak zirala-ta, ez zan sortu gerra zibilla Polonian, Joan Paulo Aita Santuari esker.

Danok dakigu Aita Santuak ez daukola ez indar ekonomik ez indar militarrik. Moralezko prestigioa ta berbearen persuasioa besterik ez ditu Aita Santuak munduaren aurrean. Aita Santua bata edo bestea izan, New York-eko edo Parisko edo Tokioko burtsak ez dabe goraberarik izango.

Bein baino geiagotan, munduan zear egindako pastoral ikustaldietan antzeko esaldiak sarritan erabili izan ditu Joan Paulo II.ak : "Ni ez naz demokraziaren ebanjelizatzailea, Jaungoikoaren Berbearen ebanjelizatzailea baiño. Jakina, giza eskubideen arazo guztiak dagokioz Ebanjelioari. Eta demokraziak giza eskubideak barnean badaroz, orduan Eleizari be badautso ardura arazo orrek".

6. Joan Paulo II.a eta Karmeldarren Ordena

Karmel aldizkaria Karmeldarrena danez, egoki deritxat, Joan Paulo II.ak Karmeldarrekin izan dituan artuemon batzuk aipatzea. Esker onez gogoratzen ditut besteak beste datu oneek.

Lau karmeldar altaretara jaso izan ditu ta beste 20 beatifikatu. Amalau karmeldar izendatu ditu Eleizaren gotzain izateko.

Bat, Anastasio Ballestrero, Turingo Apezpikua, kardinal egingo dau. Artuemon bereziak eukazan Erromako Regina Coeli eta Vatikanoko Mater Ecclesiae karmeldar lekaimkeen.

Umetatik ezagutuko ditu karmeldarrak. Bere jaioterrian, Wadovicen, komentu bat daukagu eta bertako priore izandako Rafael Kalinowski altaretara jasoko dau. Gainera, bere eraztun pastorala erregalauko deutse Wadoviceko karmeldarrei. Oneen eleizan sarritan artuko dau penitentzi sakramentua be. Gorago ikusi dogunez, teologiako tesia Joan Kurutzekoari buruz egiten dau. Eta orretarako Aita Gabriel Santa Maria Magdalena karmeldarraren laguntasuna izango dau.

Leenengo Jaunartzeaz geroztik, eroango dau Karmengo Amaren Eskapularioa. 2001. urtean, Karmengo Eskapularioaren 750 urteburuan, mezu eder bat bialduko deutse Karmeldarrei. Karmeldar izateko gogoia be sortuko joko. Bi bider eskatuko dau gure Ordenan sartzeko, 22 eta 25 urte eukazala. Baña Krakoviako Apezpiku Sapieha kardinalak oztopoak jarriko deutsoz karmeldar izateko bidean.

1981eko urriaren 14an, Santa Teresa Avilakoaren IV. mendeurrenean "Virtutis exemplum et magistra" Karta Apostolikoa idatziko dau. Ta 1982ko maiatzaren 31an, karmeldar mojei "Con vivissima gioia" eskutitza. Urte berean Espainiara egindako pastoral ikustaldian, Alba Tormesen eta Segovian itzaldi ederrak egingo ditu Santa Teresa eta San Joan Kurutzekoari buruz. Eta Joan Kurutzekoaren eriotzaren IV. mendeurrenean be "Maestro en la fe" deritxon Karta apostolikoa idatziko dau. 1997ko urriaren amaian, "Divini amoris scientia" Karta Apostolikoaren bidez Teresa Lisieuxkoa izentatuko dau Eleizaren Irakasle ta urriaren 19an homilia zoragarri bat egingo dau Erromako San Pedro basilikan Teresitaren irakaspenen berezitasunak goratuz.

Amaitzeko, "Rogito" deritxon dokumentuan, au da, Joan Paulo II.aren biografia laburrean, Joan Kurutzekoaren eta Teresa Lisieuxkoaren izenak be agertzen dira. Biografia au per-

gamino baten idatzita dago. Eta metalezko zilindro baten barruan tolestuta, Joan Paulo Aundiaren gorpua daroan altzifrezko zerraldoan, "in perpetuam memoriam", gordeten da. Goian bego!

A. Olea